

Музика О. Я., к.п.н., доцент  
Уманський державний педагогічний  
університет імені Павла Тичини (м. Умань)

## **САМОСТІЙНА ПІЗНАВАЛЬНО-ТВОРЧА РОБОТА ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА**

*Розвиток і освіта ні одній людині не можуть бути надані або повідомлені. Кожен, хто бажає до них долучитись, повинен досягнути цього власною діяльністю, власними силами, власним напруженням*  
А. Дистервег

Важливим завданням сучасної вищої педагогічної освіти є підготовка кваліфікованого, конкурентоспроможного фахівця, здатного самостійно і оперативно приймати нестандартні рішення, діяти творчо у різних життєвих і професійних ситуаціях, бути взірцем високої духовності, моральної зрілості, національної свідомості й патріотизму, мотивованим на самоосвіту, саморозвиток і самореалізацію.

Вирішальну роль у формуванні особистості майбутнього вчителя відіграє самостійна робота, а в системі художньо-педагогічної освіти вона має першочергове значення. Адже згідно діючих навчальних планів підготовки фахівців, на аудиторну роботу відводиться від 30 до 50 відсотків загальної кількості годин, решта часу йде на самостійне опрацювання матеріалу. Тому студентам досягнути високих результатів у навчанні без систематичної, цілеспрямованої самостійної роботи практично неможливо. Отже, вона повинна стати невід'ємною частиною їх щоденної праці.

Якщо проаналізувати різні підходи до визначення самостійної роботи, то під нею розуміють таку роботу, яка виконується без допомоги та безпосереднього впливу педагога, але з виконання його завдання у спеціально відведений для цього час, причому суб'єкти навчання свідомо прагнуть досягнути поставленої в завданні мети, проявляючи свої зусилля та виражаючи, в тій чи іншій формі, результати своїх розумових або фізичних (або тих та інших) дій [1–3].

Самостійна начальна робота поділяється на два основних види: 1) самостійне отримання й осмислення знань, умінь і навичок та 2) освоєння методів самостійного отримання знань, умінь і навичок [4, с. 122].

На думку О. Рудницької, «самостійна робота має досить широке коло педагогічних завдань, спрямованих на розширення і закріплення знань, оволодіння методами пізнання, формування потреби у самоосвіті, виховання вольових рис, почуттів відповідальності, організованості тощо» [2, с.147].

При цьому вона вважає, що завдання для самостійної роботи доцільно поділяти на такі основні види: завдання, спрямовані на ознайомлення з додатковим матеріалом; на закріплення набутих знань; на їх використання у процесі виконання вправ та формування навичок; на спонукання до творчого самовираження [2, с. 150], що особливо важливо для майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

Отже, самостійність навчання полягає у вміннях студента систематизувати, планувати, контролювати свою діяльність при відсутності допомоги викладача [5, с. 199]. А з огляду на те, що саме в період навчання у вищому навчальному закладі (17-20 років), закладаються мотиваційно-ціннісні, когнітивні й рефлексивно-діяльнісні основи професійного саморозвитку особистості, дуже важливо, щоб студенти усвідомлювали важливу роль самостійної роботи у досягненні поставленої мети.

На нашу думку, в організації самостійної діяльності викладачам слід враховувати потреби і побажання самих студентів. Адже часто вони не задоволені обставинами організації самостійної роботи, її результатами, контролем. Серед позитивних моментів вони відзначають наступне: розвиток індивідуальних якостей; надання можливості творчої самореалізації; можливості пізнання нового, отримання додаткових знань; вироблення своєї точки зору з питань, що вивчаються, а також можливість творчої співпраці і взаємодії поміж собою в процесі навчання. Серед перешкод, які заважають ефективності самостійної роботи, можна говорити про низький рівень образотворчої підготовки; нездатність до системної праці; невміння пов'язувати теоретичні знання з практикою. Тому для підвищення мотивації слід

планувати самостійну роботу таким чином, щоб вона містила пошукове завдання, яке б стимулювало пошукові дії студентів, спонукало до самостійного поглиблення і розширення знань, сприяло активізації і розвитку мислення, інтелектуального потенціалу.

Лише за умови свідомого ставлення до самостійної роботи, її мотивами та рушійним силами стають: розуміння соціальних та особистісних причин, що спонукають вчитися; добровільне прийняття на себе ролі суб'єкта навчання; яскраво виражена пізнавальна потреба; бажання бути найкращим серед інших тощо [2, с. 152].

Таким чином, самостійна робота студентів є невід'ємною складовою системи комплексу форм і методів, що забезпечують успішність процесу професійного саморозвитку майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Її мета – формування самостійності, активізація творчої розумової діяльності, збудження потягу до творчості, освоєння різних художніх технік і матеріалів, удосконалення педагогічної майстерності й професіоналізму.

#### **Список використаних джерел**

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
2. Рудницька О. П. Педагогіка : загальна та мистецька : [навчальний посібник] / О. П. Рудницька. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2005. – 360 с.
3. Пидкасистый П. И. Организация учебно-познавательной деятельности студентов : Учебное пособие. – М. : Педагогическое общество России, 2004. – 112 с.].
4. Теорія і практика організації самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів : Монографія. Колектив авторів / ред. проф. О.А. Коновалова – Кривий Ріг : Книжкове видавництво Киреєвського, 2012. – 380 с.
5. Козаков В.А. Самостоятельная работа студентов и её информационно-методическое обеспечение : Учеб. пособие. – К. : ВШ, 1990. – 248 с.